
Bohaterów Getta

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Muranów

Atrybuty:

Rok utworzenia nazwy: 1953

Opis

Ulica biegła przez obszar Getta Warszawskiego i została całkowicie zniszczona podczas powstania w 1943 roku. Jej nazwa jest hołdem dla walczących w tym zrywie.

Ciekawostki

Dzisiejsza ulica stanowi część historycznych Nalewek. Biegła wzdłuż rzeki Bełczącej, zwanej później Nalewką. W XVI w. powstała tu kaplica, przejęta w 1622 przez Brygidki. Mieściły się wzdłuż ulicy głównie mieszczańskie ogrody. Zaraz za Arsenalem znajdowało się miejsce egzekucji publicznej. W XVII w. ulicę zabudowano drewnianymi domkami, które zniszczono w czasie potopu. W XVIII w. została już wybrukowana i ulica przekroczyła ul. Gęsią (Anielewicza). Stało tu 21 domów drewnianych, kamienica, 41 warsztatów, 2 browary, a w 1769 na miejscu egzekucji zaczęto budować Magazyn Karowy. Tutaj mieszkał artysta królewski Bogumił Plersch. W 1770 ulica otrzymała nazwę Nalewki. Sięgała do pl. Muranowskiego. W 1780 pojawili się tu Żydzi, przeniesieni z Marywilu i Gołubskiego. W 1815 ulicę uregulowano i zabudowano kamienicami murowanymi (nr 15, 19, 29 wg proj. Corazziego). Na pocz. XX Nalewki były już zatłoczoną, ruchliwą ulicą, pełną Żydów i ich sklepów, tramwajów jadących w kierunku Muranowskiej... Mieściły się tu składy, warsztaty, magazyny, sklepy, drukarnie, wytwórnia wędlin koszernych, pracownia firanek, fabryka przyborów podróżniczych, rozlewnia farb, sklep Tel Aviv (wyroby z Palestyny), sklep Nowe Źródło Ozdób Choinkowych, wytwórnia getrów Azryel Skowronek, sprzedaż kuponów ubraniowych Pinkusa Wasserszpringa, ekspedycja polesko-podlaską Ekspol (nr 35), a także synagoga. Przed 1939 działało tu ponad 700 firm. W 1940 Nalewki stały się główną ulicą getta żydowskiego, nieopodal bramy Ogrodu Krasińskich ustawiono bramę getta. 19.04.1943 rozległy się tu pierwsze strzały powstania w getcie, kiedy ok. 6 rano przez bramę weszły oddziały Waffen SS, złożonych z Ukraińców i Łotyszy, które zatrzymano ostrzałem z pobliskich kamienic przy Nalewkach 25, 27, 33, 35, 37, gdzie usadowiły się oddziały Zachariasza Artsztejna, Lutka Rotblata i Henryka Zylberberga. . W 1944 ulica została zbombardowana. Po wojnie pozostawiono starą część ulicy jako Bohaterów Getta, odcinając

ją od reszty ul. Nowotki (Andersa), a Nalewki znalazły się jako mała uliczka między blokami.

Stan obecny:

Bruk. Oryginalny bruk z XVIII w.

Szyny tramwajowe. Przed wojną tędy, ul. Nalewki, jeździły tramwaje.

Pomnik Bitwy o Monte Cassino. O wzgórze Monte Cassino z klasztorem benedyktyńskim w 1944 toczyły się walki, w których brał udział II Korpus Polski pod dowództwem gen. Andersa. Po bitwie został cmentarz żołnierzy polskich z ok. 1000 grobów. Pomysł na pomnik muzeum powstał w 1990. Pomnik wykonał Gustaw Zemła, po raz pierwszy z marmuru karraryjskiego, używając piły diamentowej. Pomnik przedstawia uskrzydloną Nike, której skrzydła układają się w literę V: Victoria. Kolumna ma imitować szczyt zwycięstwa. Z tyłu emblematy 5 polskich jednostek, walczących pod Monte Cassino. Pomnik składa się z 71 elementów na żelbetowej konstrukcji. Kamień jest zaimpregnowany i zabezpieczony przeciw grafitti. W czasie budowy pomnika mieszkańcy ochrztili pomnik Aniołem z Bieniewa (w Bieniewie jest pracownia rzeźbiarska). Na pomnik złożyli się żołnierze II Korpusu z całego świata i rozmaite instytucje. Konkurs na ów pomnik rozpisano w 1995, wpłynęło 16 prac. Odsłonięto go 30.05.1999 przy udziale Ireny Anders, a poświęcił go Józef Glemp. Po uroczystości mszę celebrował bp polowy Leszek Sławoj Głódź.

Data nadania nazwy: 1953.12.31
